

הנשמה משתוקקת לעיזוב את הגוף וכשרואה את השכינה חוזרת למקומה!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

ולכן נגזרה גזירת מות לא רק על אדם הראשון אלא על כל הנבראים שהיו כלולים בו. לפי זה יש לומר כי מטעם זה בחר דוד המלך שהיה גלגול אדם הראשון, לפתוח ספר תהלים בפסוק זה כדי להזהיר את ישראל: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב", ולא כמו שחטאנו בעץ הדעת כשעמדנו במחיצתו של הנחש הקדמוני.

מעתה יתבאר גם כן מה שבחר דוד המלך לסיים ספר תהלים בפסוק: "כל הנשמה תהלל יה הללויה", כי בהיותו גלגול אדם הראשון שנגזרה עליו גזירת מיתה משום שנסתלקה השכינה בחטא עץ הדעת, אשר מאז ממאסת הנשמה להישאר בתוך הגוף החומרי, לכן הזהיר אותנו להלל לה' על כל נשימה ונשימה: "כל הנשמה תהלל יה הללויה", כפירוש המדרש שהנשמה רוצה להסתלק מן הגוף, אלא שכאשר היא רואה את הקב"ה היא חוזרת למקומה.

וזהו ביאור הסמיכות של סוף ספר תהלים: "כל הנשמה תהלל יה הללויה", שצריך להודות ולהלל לה' שמשרה שכינתו בינינו כדי שלא תסתלק הנשמה, ועל כך מוסיף דוד המלך להזהיר: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב", שלא ניכשל שוב כמו שנכשלנו בהיותנו כלולים באדם הראשון, שחטאנו בעץ הדעת משום שעמדנו בדרך חטאים במחיצתו של הנחש הקדמוני, כי אז הרי תסתלק השכינה ועל ידי זה תסתלק ח"ו גם הנשמה שמטעם זה נגזרה מיתה על אדם הראשון.

כאשר נתבונן בדברים אלו ראוי שתיפול עלינו אימה ופחד, שהרי בעצם כפי שמעיד המדרש: "הנשמה שבאדם בכל שעה היא עולה ויורדת והיא מבקשת לצאת ממנו", כי רצונה לעזוב את הגוף החומרי של האדם, שמלכך את גופו ברדיפתו אחרי הבלי עולם הזה, ומשתוקקת לחזור לשורשה כדי להיבדק בבוראה, אלא כפי שהמדרש אומר: "והיאך היא עומדת בגופו, אלא הקב"ה כבודו מלא עולם, והיא באה לצאת ורואה את יוצרה וחוזרת לאחוריה".

"דמעת העשוקים" אשר אין להם מנחם

ויש לומר שעל זה נתכוון החכם מכל אדם באמרו (קהלת ד א): "ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם". ויש לומר כי "דמעת העשוקים" היא דמעת הנפשות, שהן שביות וסגורות בתוך גופם של בעלי עבירה הרודפים אחרי הבלי עולם הזה, והם משתוקקות להשתחרר ולצאת מתוך הגוף המלוכלך, ועל כך הן בוכות ומורידות דמעות כנחל ואין להן מנחם.

הנה כי כן החובה מוטלת עלינו לעבוד את ה' בעסק התורה וקיום המצוות כדי שישרה את שכינתו בתוכינו, ועל ידי זה לא תגעל הנפש בגוף אלא תסכים להישאר בתוכו. וזהו פירוש הכתוב (דברים ד ד): "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולם היום", כלומר על ידי שאתם דבקים בה' אלקיכם בהיותו שורה

אלשיך הקדוש: "ונתתי משכני בתוכם"
שישרה הקב"ה שכינתו, ועל ידי זה "ולא תגעל נפשי אתכם"
בחטא עץ הדעת נסתלקה השכינה, ולכן נגזרה מיתה על האדם,
כי הנפש משתוקקת לעזוב את הגוף
"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", לתקן חטא העגל
שנסתלקה השכינה, והנפש משתוקקת לעזוב את הגוף
בחורבן בית המקדש נסתלקה השכינה,
אלא שהקב"ה משרה שכינתו בבתי כנסיות ובתי מדרשות

הנזכר: "הנשמה שבאדם בכל שעה היא עולה ויורדת והיא מבקשת לצאת ממנו... ורואה את יוצרה וחוזרת לאחוריה, לכך כל הנשמה, כל זמן שהיא עולה ויורדת, תהלל י"ה, על הפלאים שהוא עושה עמנו".

נקדים מה שדרשו במדרש (במדבר"ר יד יב) על הפסוק (במדבר ז ג): "שבעים שקל בשקל הקודש, כנגד ע' שנה שחיסר אדם משנותיו ונתן לדוד בן ישי, לפי שראוי היה לחיות אלף שנים, שנאמר כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ויומו של הקב"ה אלף שנים, שנאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בלילה".

וביאר האריז"ל ב"ספר הליקוט" (פרשת האזינו), כי הסיבה שמסר אדם הראשון לדוד המלך שבעים שנה משום שהיה גלגולו, ובלשון קדש:

"ומה שכתב כי ביום אכלך מות תמות הוא מדבר בדוד המלך ע"ה, שלזה הסיבה היה ראוי להיות נפל וימת ביומו כי היה אדם עצמו, ולולי שנתן לו אדם הראשון השבעים שנה מימיו היה מת, ובהיות ששב בתשובה שלמה ותיקן מה שעיוות, לא די שלא מת אלא חי וקיים כי דוד חי וקיים הוא".

והנה במדרש שוחר טוב (תהלים מזמור א) מפרש הפסוק: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב - מדבר באדם הראשון, אמר אדם הראשון, אשרי אם לא עמדתי בדרכיו של נחש, ואשרי אם לא ישבתי במושבו של ליצנות". כלומר אדם הראשון התוודה שהלך בעצת רשעים, הוא הנחש הקדמוני שהכשילו בעץ הדעת, משום שעמד בדרך חטאים וישב במושב לצים, הוא הנחש שנכנס בדברים עם חוה כדי להחטיאה, ואילו לא היו עומד בדרך חטאים לשוחח עם הנחש לא היה מגיע לידי כך.

כל הנשמות היו כלולות בחטא עץ הדעת

וידוע מה שגילה רבינו האריז"ל ב"ספר הגלגולים" (הקדמה כג), כי כל הנשמות היו כלולות באדם הראשון כשאכל מעץ הדעת,

מות תמות". וצריך ביאור למה הענישו דוקא בעונש חמור כזה של מיתה, אך ביאור הענין הוא על פי המבואר במדרש תנחומא (פרשת נשא סימן טז):

"אמר רבי שמואל בר נחמן, בשעה שברא הקב"ה את העולם נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים, ברא את האדם וצוה אותו ואמר לו (בראשית ב טז) מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, ועבר על צויו, אמר ליה הקב"ה כך הייתי מתאוה שיהא לי דירה בתחתונים כמו שיש לי בעליונים, ודבר אחד צויתי אותך ולא שמרת אותו, מיד סילק הקב"ה שכינתו לרקיע הראשון".

והנה ידוע כי טרם שחטא אדם הראשון היה גופו מזוכך ומקודש בלי שום יצר הרע, כמו שפירש רש"י (בראשית ב כה): "ואף על פי שניתנה בו דעה לקרות לו שמות, לא נתן בו יצר הרע עד אכלו מן העץ ונכנס בו יצר הרע וידע מה בין טוב לרע". הנה כי כן מטעם זה לפני שאכל אדם הראשון מעץ הדעת לא היה מיועד למות, כי לא היתה לנפש האלקית שום סיבה למאוס בגוף שהיה קדוש ומזוכך, זאת ועוד, שהרי השרה הקב"ה את שכינתו בתחתונים, נמצא שלא היתה סיבה לנפש לצאת מהגוף.

אולם אחרי שחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, אשר על ידי זה שתיים רעות נעשו בו: (א) שנכנס בו יצר הרע ונתלכלכה גופו בזוהמת הנחש, שנסתלקה השכינה מהארץ ועלתה לרקיע הראשון, לכן התחילה הנפש למאוס מלשכון בגוף העכור, ומכיון שגם השכינה נסתלקה מן האדם אין מה שימנע בעדה לצאת, וזהו שאמר לו הקב"ה: "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", כי הנפש תמאס בגוף ותברח ממנו להיבדק למעלה בקונה. אלו תוכן דבריו הקדושים.

דוד המלך גלגול אדם הראשון

ועתה בא וראה כי על פי האמור יומתק לקשר סוף ספר תהלים עם תחילתו, בהקדם לבאר מה שבחר דוד המלך לסיים ספר תהלים בפסוק: "כל הנשמה תהלל יה הללויה", אשר הפירוש על כך היא כפי שמפרש המדרש

פרשתנו פרשת בחוקות: "אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו, והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם". ופירש רש"י: "אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה".

במדרש דרשו חכמינו ז"ל על פסוק זה (ויק"ר לה א): "אם בחוקותי תלכו, הדא הוא דכתיב (תהלים קיט ט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבונו של עולם, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, הדא הוא דכתיב ואשיבה רגלי אל עדותיך". וצריך ביאור איך זה מתקשר לפסוק: "אם בחוקותי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם".

"ונתתי משכני בתוכם" ולא תגעל נפשי אתכם

נקדים דבריו הנפלאים של האלשיך הקדוש ב"תורת משה" על הפסוק (ויקרא כו יא): "ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם". מפרש האלשיך הקדוש מקרא קדוש זה על פי מאמר חכמינו ז"ל במדרש (ילקוט תהלים ק"ג):

"כל הנשמה תהלל י"ה, הנשמה שבאדם בכל שעה היא עולה ויורדת והיא מבקשת לצאת ממנו, והיאך היא עומדת בגופו, אלא הקב"ה כבודו מלא עולם, והיא באה לצאת ורואה את יוצרה וחוזרת לאחוריה, לכך כל הנשמה, כל זמן שהיא עולה ויורדת, תהלל י"ה, על הפלאים שהוא עושה עמנו".

ומבאר האלשיך כוונת המדרש בלשון קדש:

"כי כל דבר שואב מקורו, כדרך כל חלק [ששואף] אל הכל שהיא שורשו, על כן כשהנשמה עולה במחשבתה מהיכן היא שהיא חלקו יתברך, ויורדת ומסתכלת היותה בחומר עכור, בכל נשימה מבקשת לצאת, אלא שרואה את יוצרה שעם כל רוחניות קדושה הוא בעולם השפל שכבודו מלא עולם, חוזרת גם היא ומתנחמת ומתעכבת באדם".

וזהו פירוש הכתוב: "ונתתי משכני בתוכם", אם תלכו בדרך ה' תזכו שאשכין את שכינתו בתוכם, ועל ידי זה "ולא תגעל נפשי אתכם", לא תגעל הנפש להישאר בגוף ותשתוקק לצאת, כי מאחר שהקב"ה עצמו משרה את שכינתו על האדם, מה לה לנפש כי תלין על היותה בגוף החומרי למטה, זאת ועוד, שהרי גם בהיותה בגוף היא דבוקה בשרשה שהיא השכינה השורה על האדם.

גזירת המות על אדם הראשון תוצאה מסילוק השכינה

על פי האמור מבאר האלשיך הקדוש, הטעם שנענש אדם הראשון בעונש מיתה אחרי שחטא בעץ הדעת, ככתוב (בראשית ב ז): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו

עליכם, על ידי זה **חיים כולכם היום**” כי הנפש אינה ממאסת בגוף העכור.

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה ששינינו בגמרא (שבת יב:): **”מנין ששכינה סועד את החולה, שנאמר (תהלים מא ד) ה' יסעדנו על ערש דוי. תניא נמי הכי הנכנס לבקר את החולה, לא ישב לא על גבי מטה ולא על גבי כסא, אלא מתעטף ויושב לפניו, מפני ששכינה למעלה מראשותיו של חולה, שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי”**.

לפי האמור הביאור בזה, כי היות שסיבת מיתת האדם היא מחמת שהנפש ממאסת בגוף ומשתוקקת להתחבר עם אביה שבשמים, לכן כדי לסייע לחולה להתרפא משרה הקב”ה את השכינה למעלה מראשותיו של חולה, כדי שאם תרצה הנפש לצאת מהגוף, תראה את השכינה עומדת למעלה ממראשותיו ותחזור לשכון בגוף.

על ידי עסק התורה זוכים להשראת השכינה

בדרך זו במסילה נעלה להבין מאמרם (עירובין נד:): **”חש בראשו יעסוק בתורה, שנאמר (משלי א ט) כי ליות חן הם לראשך, חש בגרונו יעסוק בתורה, שנאמר וענקים לגרגרותיך, חש במעייו יעסוק בתורה, שנאמר רפאות תהי לשרך, חש בעצמותיו יעסוק בתורה, שנאמר ושקוי לעצמותיך, חש בכל גופו יעסוק בתורה, שנאמר ולכל בשרו מרפא”**.

ויש לומר כי מה שהאדם נעשה חולה, הוא מחמת שהנפש ממאסת בגוף ורוצה לצאת ממנו כדי להתדבק עם קונה, ומזה נסתבב שהוא חש בראשו, בגרונו, במעייו או בעצמותיו. והנה מזה מוכח שעבר איזה עבירה וגרם בכך שתסתלק השכינה ממנו, וכתוצאה מכך ממאסת גם הנפש להישאר בתוך הגוף.

לכן העצה על כך היא: **”חש בראשו יעסוק בתורה”**, כדי שיזכה שוב להשראת השכינה, כמבואר בגמרא (ברכות ו:): **”מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו, שנאמר (שמות כ כא) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך”**, נמצא כי על ידי עסק התורה שוב לא תמאס הנפש להישאר בתוך הגוף ויתרפא מכל מחלותיו. וזהו שתקנו לברך ברכה אחרונה על התורה: **”אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו”**.

ויש לומר כי לכך נתכוון דוד המלך באמרו (תהלים יט ח): **”תורת ה' תמימה משיבת נפש”**. על פי המבואר בזהר הקדוש (פרשת פנחס רמג): רמז הכתוב (במדבר יט ב): **”פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום”**, כי השכינה הקדושה נקראת **”תמימה”**. וזהו פירוש הכתוב: **”תורת ה' תמימה”**, על ידי העסק בתורת ה' ממשיך האדם על עצמו השראת השכינה שנקראת **”תמימה”**, ועל ידי זה **”משיבת נפש”**, כאשר הנפש עולה כדי לברוח מן הגוף, הרי היא שבה למקומה כאשר היא רואה את השכינה.

”ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם”

ועתה בא וראה, כי על פי האמור יאיר לנו להבין מה שצוה הקב”ה אחרי חטא העגל (שמות כה ח): **”ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם”**, ומבואר במדרש תנחומא (פרשת פקודי סימן ב) שהוא כפרה על חטא העגל:

”משכן העדות, עדות לכל האומות שנתרצה הקב”ה לישראל על מעשה העגל. כיצד, כשעשו אותו מעשה, עמד משה ולימד עליהם סנוגריאי עד שנתרצה להם הקב”ה, אמר משה, רבונו של עולם ומי מודיע לאומות שנתרצית, אמר לו, לך אמור להם (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, לך כתיב משכן העדות, שהמשכן מעיד שהשכינה בישראל”.

ויש לבאר הענין על פי המבואר בגמרא (עז ה:): **”לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן, שנאמר (תהלים פב ו) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם, חבלתם מעשיכם, אכן כאדם תמותון”**. ובמדרש (שמו”ר לב א) דרשו כן מהכתוב (שמות לב :): **”והמתכב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות... חירות מן הגליות, חירות ממלאך המות”**.

והביאור בזה כי בשעת מתן תורה חזר הקב”ה להשרות שכינתו בארץ, כמבואר במדרש תנחומא (פרשת נשא סימן טז) כי אחרי שנסתלקה השכינה מהארץ עד לרקיע הראשון בחטא אדם הראשון, וכך המשיכה להסתלק בעוונות התחתונים מרקיע לרקיע עד

כנסית ובתי מדרשות שהם בבחינת מקדש מעט, כמבואר בגמרא (מגילה כט:): **”ואהי להם למקדש מעט, אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל”**.

והטעם שנקראים **”מקדש מעט”** הוא משום שהקב”ה משרה שם שכינתו, כמבואר בגמרא (שם): **”דרש רבא מאי דכתיב (תהלים צ א) ה' מעון אתה היית לנו, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות”**. פירוש שהקב”ה משרה שכינתו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, עד שהם בבחינת מעונו של הקב”ה שדר שם עמנו, ומזה למד אביי לקבוע מקום לימודו בתורה בבית הכנסת:

”אמר אביי, מריש הואי גריסנא בביתא ומצלינא בבי כנשתא, כיון דשמעית להא דקאמר

רבי יוחנן לא האמין שאפשר לזכות לאריכות ימים בחוץ לארץ, עד ששמע שמקדימים ומאחרים בבית הכנסת הסגולה של רבי יהושע בן לוי שאמר לבניו:

”קדימו וחשיכו ועיילו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חיי”

”דמעת העשוקים” אשר ”אין להם מנחם”,

היא דמעת הנשמות המשתוקקות לעזוב את הגוף החומרי והגשמי

”חש בראשו יעסוק בתורה”, כי על ידי עסק התורה זוכים להשראת השכינה והנשמה חוזרת למקומה

דוד ה' אהבתי מעון ביתך, הואי גריסנא בבי כנישתא”. פירוש: מתחילה הייתי לומד תורה בביתי ומתפלל בבית הכנסת, כיון ששמעתי מה שאמר דוד: **”ה' אהבתי מעון ביתך”**, שהקב”ה משרה שם שכינתו למדתי תורה גם בבית הכנסת. וכן מבואר בגמרא (ברכות ו:): **”מנין שהקדוש ברוך הוא מצוי בבית הכנסת, שנאמר (תהלים פב א) אלקים נצב בעדת אל, ומנין לעשרה שמתפללין לשכינה עמהם, שנאמר אלהים נצב בעדת אל”**.

ומה נוראים הם דברי חכמינו ז”ל בגמרא (שם ו:): שראוי לכל אדם לזכור השכם והערב, שהקב”ה שואל על כל אדם שלא בא לבית הכנסת:

”כל הרגיל לבוא לבית הכנסת ולא בא יום אחד, הקדוש ברוך הוא משאיל בו, שנאמר (ישעיה נ י) מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נוגה לו, אם לדבר מצוה הלך נוגה לו, ואם לדבר הרשות הלך אין נוגה לו. יבטח בשם ה', מאי טעמא, משום דהוה ליה לבטוח בשם ה' ולא בטח. אמר רבי יוחנן, בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס שנאמר (ישעיה נ ב) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה”.

סגולה נפלאה לאריכות ימים להקדים ולהחשיך בבית הכנסת

ועתה בא וראה כי על פי האמור יאיר לנו להבין מאמר נפלא בגמרא (ברכות ח), בענין השהייה בבית הכנסת שחרית וערבית שמסוגלת לאריכות ימים:

”אמרו ליה לרבי יוחנן, איכא סבי בבבל, תמה ואמר (דברים יא כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה כתיב, אבל בחוצה לארץ לא, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו, כדאמר רבי יהושע בן לוי לבניה, קדימו וחשיכו ועיילו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חיי. אמר רבי אחא ברבי חנינא מאי קרא, (משלי ח לד) אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי, וכתיב בתריה כי מוצאי מצא חיים”.

פירוש, כאשר באו וסיפרו לרבי יוחנן שישנם אנשים זקנים בבבל, תמה על כך ואמר הלא בפסוק נאמר: **”למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם”** שהיא ארץ ישראל, אבל בחוץ לארץ אין הסגולה הזאת, אם כן איך אפשר שישנם אנשים זקנים בבבל.

כיון שאמרו לו שהם מקדימים לבוא לבית הכנסת ומאחרים לצאת ממנו עד לחשיכה, אמר רבי יוחנן זהו שהועיל להם להאריך ימים, כמו שאמר רבי יהושע בן לוי לבניו: הקדימו לבוא לבית הכנסת ותאחרו לצאת ממנו אחרי החשיכה כדי שתאריכו חיים, ועל כך מביא רבי אחא ברבי חנינא ראייה ממה שכתוב: **”אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי כי מוצאי מצא חיים”**.

לפי האמור הביאור בזה, כי מתחילה חשב רבי יוחנן, שאי אפשר להאריך ימים רק בארץ ישראל שהקב”ה משרה שם שכינתו, ככתוב (דברים יא יב): **”ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה”**, ולכן בארץ ישראל כאשר הנשמה תרצה להסתלק מן הגוף, מיד כשתראה את הקב”ה תחזור לשכון בתוך הגוף, אבל בחוץ לארץ שאין הקב”ה משרה שכינתו אי אפשר להאריך ימים, כי הנשמה משתוקקת לעזוב את הגוף החומרי ואיך אפשר שיהיו אנשים זקנים בבבל.

אולם כאשר אמרו לרבי יוחנן, שהזקנים בבבל מקדימים ומאחרים לבית הכנסת, אמר רבי יוחנן זהו שהועיל להם להאריך ימים, כי מאחר שהקב”ה משרה שכינתו בבית הכנסת שהיא בבחינת מקדש מעט, לכן לאדם כזה מתאפקת הנשמה גם בחוץ לארץ מלעזוב את הגוף, בידעה שעוד מעט תלך לבית הכנסת שהשכינה שורה שם.

דוד המלך חיפש עצה לתקן הכל בעודו בחיים

מעתה נבוא לפרש הכתוב בפרשתינו: **”אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם”**, על פי מה שביאר ב”נועם אלימלך” להרה”ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי”ע בדרך רמז פירוש הכתוב: **”ונתתי גשמיכם בעתם”**, שהקב”ה מבטיח בזה להעוסקים בתורה ובעבודת ה', שיזמין להם כל צרכיהם בעיני הגשמיות בעתם ובזמנם, וזהו **”ונתתי גשמיכם”** - הגשמיות שלכם - **”בעתם”**.

לפי האמור יש לומר הרמז בזה, כי על ידי שתהיו עמלים בתורה שמסוגלת להשראת השכינה, כי אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו, תזכו שהנשמה לא תשתוקק לעזוב את הגוף החומרי טרם זמנה, ועל ידי זה: **”ונתתי גשמיכם בעתם”**, שיזמין הקב”ה לגוף כל עיניי הגשמיות בעתם ובזמנם, כי יאריכו ימים ויזכו לתקן הכל בעתו ובזמנו.

הנה כי כן זהו שמביא המדר על כך: **”אם בחוקתי תלכו, הדא הוא דכתיב חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבונו של עולם ככל יום ויום הייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והוי רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, הדא הוא דכתיב ואשיבה רגלי אל עדותיך”**.

הביאור בזה כי כאשר חשב דוד המלך על כל הענינים שהוא צריך לתקן בעודו בחיים, חשש שמא לא יספיק לסדר הכל בעודו בחיים, כי הנשמה תשתוקק לעזוב את הגוף טרם זמנה כדי להתדבק ביוצרה, ולכן **”בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך”**, אולם בסופו של דבר: **”והוי רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות”**, שיש שם השראת השכינה, ואם כן הנשמה שוב לא תשתוקק לעזוב את הגוף טרם זמנה, וממילא אוכל להספיק לתקן כל מה שאני צריך לתקן בעולם הזה.